(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 15. 9. квітня 1944. Рік II.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7/I Тел. 163-47
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 163-47 (7a)
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Схід і Захід у сучасній війні

Минулого тижня здебільша вже закінчилася поважна частина плянових рухів німецьких військ на Сході. Їх ціллю було скоротити по змозі якнайбільше розтягнуті лінії фронту, наблизити німецькі армії до своїх баз і використати природні труднощі підгірського або гірського терену, щоб найменшими силами зупиняти якнайбільші большевицькі атаки.

Готуючися до великої атаки на европейський суходіл на заході алїянти хотіли б довести до того, щоб Німеччина частину своїх сильних резерв зі заходу перекинула на Схід і таким способом зменшила силу свого спротиву над Атлянтійським океаном. Але німецький військовий провід, знаючи про те, рішив радше пожертвувати на Сході деякими просторами щоб у ришальній хвилині зберегти такі сили, які дозволили б йому не тільки відбити ворожу атаку на заході, але також так розбити ворожі сили, щоб дістати свободу рухів до остаточних дій на Сході. Хто про те все не знає, той не в силі зрозуміти теперішньої німецької военної тактики на Сході, яка є вислідом не слабости — як це кажуть вороги — але холодно передуманого пляну, що має довести до рішальних ударів і перемог.

Покищо, доки ще не прийшов ворожий удар на Заході, военні дії і на Сході й вичікування на Заході, створюють нервове напруження, що справді заслуговує на назву „війни нервів". Тому в цій війні переможе не тільки той, хто має найбільшу матеріяльну силу, але першусього той, хто зуміє зберегти рівновагу духа, щоб виконати свої стратегічні пляни. Тоді, коли постава Німеччини до загрози ворожого нападу на Заході віддавна вже загальновідома, між англійцями та американцями й большевиками не було й далі не має однозгідности в тій справі. Так згідно з останніми вістками з англійських джерел алїянти, мабуть, мали вдарити на Захід тоді, коли большевицькі війська займуть Чернівці. Та хоч це сталося алїянти не зробили висаду, бо американський генерал Айзенговер, який командує всіми алїянтськими військами в Европі, сказав, що він тоді хоче вдарити, коли це йому видаватиметься догідним зі суто військових причин. Остаточно вічно повторяється те саме: Коли Сталін натискає, алїянти зволікають.

ОГЛЯД ВОЕННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Военний фронт на Сході, коли взяти під увагу характер боїв, складається з двох великих частин: Південної і північної. Розмежовує їх більш-менш Припʼять. Південний простір простягнувся між долішнім Бугом на півдні і Ковлем на північному заході, північний між Припʼяттю на півдні і Нарвою на півночі.

Головний ворожий удар на півдні був спрямований на простори над долішнім Бугом, між Бугом, Дністром і Прутом та на джерела Пруту. В першому випадку большевики хотіли перешкодити пляновому відходові німецьких частин на захід від Бугу, в другому вони плянували зайняти Кишинів і Яси та загрозити румунські нафтові поля, в третьому заволодіти гірськими переходами через Карпати. Та ворожі пляни не вдалися, бо хоч німецькі війська були залишили Миколаїв, вони відійшли пляново й впорядку. Таксамо, хоч большевики заволоділи Балтою і Більцями, які таксамо пляново опорожнено, німецькі та румунські війська поставили ворогові завзятий спротив і перейшли до успішних протиатак. Також і в третьому просторі большевицькі війська зустрінули спротив. Після залишення Чернівців, німецькі війська стали стримувати ворога на північ від них і на схід від Станиславова, до якого переходово були увірвалися большевицькі панцирні стежі. Після плянового залишення Проскурова німецька оборонна лінія, що луком перебігає від Станиславова аж до Ковля дійсно стала чимось у роді хвильолому. Німецькі військові сили, здебільша зосереджені в просторі Тернополя, Бродів і Ковля, стали запорою для дальшого походу большевиків. На всіх цих просторах ідуть завзяті змінливі бої з тим, що протинаступи німецьких військ коло Ковля відбуваються успішно й займають нові простори. Звʼязок з німецькими залогами в Тернополі й Ковлі втримують літаки, що довозять їм муніцію і харчі.

Для відтяження південної частини фронту большевики кілька разів завзято наступали між горішнім Дніпром і Чавсами, коло Вітебська а останніми днями також коло острова Пекова й Нарви, але ніде не добилися якихось поважніших вислідів.

Успішність німецького спротиву в Італії

Боєві дії в Італії далі зосереджувалися переважно коло Касіно. Німецькі війська, що засіли в руїнах цього міста ставлять такий завзятий опір, що ворог був навіть припинив на якийсь час свої наступи. Ворожі бомбардування міста не тільки, що не зломили німецького спротиву, але — навпаки — ще зміцнили їхню оборону через те, що через ями від бомб не могли переїхати ворожі танки. Вшановуючи геройство німецьких вояків а зокрема спадунських відділів Фюрер наділив їх команданта ген. Гайдріха високим відзначенням Дубових Листків з Мечами.

Шукаючи виходу з прикрого положення, ворог намагався висадити невеличкі відділи в Генуенському заливі коло пристані Ля Спеція, але ті спроби також не вдалися.

Німецька летунська перемога

Минулого тижня ворог продовжував свої денні і нічні летунські атаки на німецькі відкриті міста. Американські літаки налітали за дня на північно-західну, південно-західну й південно-східну Німеччину а зокрема на Браншвайґ. Англійські нічні налети були спрямовані зокрема проти міст Есен, Обергавзен і Нюрнберґ. Підчас цього останнього налету ворог потерпів досі найбільші втрати. Німецькі протилетунські гармати й нічні ловецькі літаки зістрілили 141 ворожих важких бомбовиків. Німецькі літаки бомбардували военні обекти в Лондоні й в Бристолю. З того виходить що німецьке летунство пляново-поширює свої атаки на англійську острівну територію. Недавно німецькі літаки важко збомбардували военні обʼєкти в місті Гол і його пристані. З-поміж дотеперішніх 14 більших налетів на Англію, 12 було звернених проти Лондону. З приводу останніх великих ворожих утрат над Нюрнберґом німецька преса зазначає, що ворогові не вдалося зломити духа німецького народу, знищити німецької протилетунської оборони й припинити виробу німецьких літаків.

Па морі

Німецькі підводні човни затопили на Атлянтійському та Ін-

(Док. на 2-ій стор.)

Перед зворотним пунктом

У звʼязку з прискореним темпом розвитку военних дій, у пресі чуємо чим раз більше голосів про те, що теперішня війна зближається до свого зворотного пункту. Перебіг военних дій порівнює дехто до розвитку хвороби. У важко хворої людини велике значення має час т. зв. кризи. Тоді рішається, чи життєві сили людини переможуть недугу й смерть. Після щасливого перебуття кризи наступає повільна поправа здоровʼя. У стадію подібної кризи входить і теперішня війна. Можливе, що вже в найближчих тижнях прийде її найбільше насилення, а разом з тим — зворотний, переломовий момент теперішньої війни.

Наші читачі знають, що вислід кожних великих змагань не залежить від дій на одному відтинку, від поодиноких успіхів чи невдач. Правда, большевикам вдалося здобути замітні теренові успіхи на полудневому відтинку східного фронту і підійти місцями під Карпати. З того приводу большевики раді б кричати на всі сторони світу, що перемога вже по їхній стороні. Але така їхня радість завчасна. Вони знають, хоч голосно не признаються до того, що свої дотеперішні теренові успіхи завдячують тому, що покищо німецький провід не міг кинути на схід своїх резерв із заходу, де вони мають інші завдання, але прийде час, коли проти східної, зголодженої і обідраної збиранини німецький провід кине свої найкраще вишколені дивізії, які розібʼють полчища червоної Москви. Приходу цього зворотного пункту в війні не змінило б навіть те, коли б німецький провід, маючи на оці цілість военних дій, відступив наразі ще навіть деякі дальші терени.

Не перший раз в історії змагає тепер Москва до підбою Европи. Сунули в Европу вдавнину азійські орди, ішли їх шляхом нераз московські царі, але мимо хвилевих, нераз і замітних успіхів, не вдалося чисельній перевазі Сходу поконати якісно кращі сили Европи. Щоб не сягати далеко взад, вистачить пригадати хочби московський наступ у 1914 р. Чисельна перевага дала москалям змогу здобути поважні успіхи. Вони залили були, як знаємо, Галичину і підійшли під Карпати. Не один тоді, дивлячись на ті безчисленні східні полчища, думав, що вже все пропало, що ніхто не матиме сили вигнати наїздника. Тимчасом і тодішня московська радість була завчасна,

бо москалі таки не змогли добитися рішального успіху. В переломовому моменті воєнне щастя відвернулося від них. З полекшою зітхнув тоді і наш нарід у Галичині, а його радість з того приводу виявилася в дуже поширеній згодом пісні, в якій казалося, що „вступився кат із верхів Карпат, втік наче вовк манівцями".

У кожній війні є успіхи і невдачі. І на остаточний вислід впливає у великій мірі те, як переживаємо часи невдач. Німецький військовий провід, як знаємо з заяв різних провідних мужів, оцінюючи цілість теперішнього положення і знаючи свої сили, з залізним спокоєм і вірою глядить у майбутнє. І нам усім треба приймати теперішні події і всі удари часу з вірою, що від зворотного пункту, який може вже й недалеко, завдяки силі, мужності й витривалості европейського фронту, події розвиватимуться на добро Европи і нашого народу.

я. т.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення зі стор. 1-ої).

дійському океані 4 ворожі вантажні кораблі загальної містоти 23.000 бр. тон і 1 сторожевий човен. Загалом у березні німецькі підводні човни затопили 29 торгов. кораблів заг. містоти 156.000 бр. тон і ушкодили 31 кораблів загальної містоти 176 тис. бр. тон. У тому самому часі ворог утратив 22 нищильники, 2 підводні човни й 12 швидких човнів. 4 ворожі нищильники й 15 швидких човнів так важко ушкоджено, що вони мабуть також пропали.

Перед рішальними подіями на Заході

Хоч досі ще не прийшло до створення „другого фронту" на Заході, проте міркуючи по голосах німецької преси треба здогадуватися, що в недалекому майбутньому може там прийти до великих і рішальних боєвих дій. Одночасно аліянтські газети пишуть, що удар на Европу вже почався з тією хвилиною, коли 2 тижні тому ворожі летуни збільшили свої налети на Німеччину й зайняті простори. Відповідаючи на це, німецькі часописи звертають увагу, на те, що про атаку можна говорити тільки тоді, коли діє вогонь і рух, тобто, коли не тільки поборюється боєву силу противника, але також й опановується простори а саме того не має тепер. Інформуючи своє громадянство про розміри і силу німецьких оборонних укріплень над Атлантійським побережжям, німецька преса містить цікаві описи. З них виходить, що Атлантійський вал не є мертвою сіткою укріплень, які раз вибудовано й опісля віддано до вжитку. Навпаки, він вічно живий, бо його постійно доповнюють і розбудовують згідно зі всіми найновішими досвідами з воєнних фронтів на Сході й Півдні.

Японія у війні

Японський похід на Індію розгортається успішно. Японці рушили фронтом широким на яких 100 км. й увійшли у край Манішура. Англійці, [illegible] ти японський наступ, кинули в запілля японських військ спадунів, але плян англійців не вдався. Англійці кинули на зустріч японцям більші сили, але до зудару ще не дійшло.

Все японське життя відбувається під знаком збільшити вибір воєнного матеріялу а зокрема літаків. Бо тільки той переможе, хто побіч хоробрости матиме стільки літаків, щоб заволодіти повітряним простором Тихого океану.

Рішальна точка

1. 4. ц. р. міністер д-р Гебельс промовляв у Берліні до провідників націонал - соціялістичної партії. Після обширного й глибокого огляду воєнних і політичних подій мін. Гебельс зазначив, що східний фронт — це тільки частина німецької стратегії. Тому, щоб зрозуміти розвиток подій на Сході, треба їх брати у зв'язку з цілістю німецьких воєнних дій. Отже певне не тільки те, що німецька армія дасть собі раду на Сході, але також і те, що коли англійці та американці схочуть висісти на Европейському суходолі, вони дістануть доброго прочухана. Таким способом ворожий висад стане рішальною точкою у цій велетенській війні. Бої під Касіно доказали, що німецький провід і німецький вояк уміють опанувати кожне положення. На закінчення мін. Гебельс зазначив, що як колись перед 30. 1. 1933 р. націонал-соціялістичний рух зумів побороти своїх внутрішніх ворогів, таксамо сьогодні націонал-соціялістична Німеччина зуміє виборoти перемогу назовні.

За оздоровлення мадярського життя

Мадярський уряд уже поробив відповідні заходи, щоб усунути з мадярського життя жидівські впливи. Всі жиди від 6 року життя мусять носити на грудях на лівому боці шестираменну жовту вірку. Мадярський уряд звільнив усіх жидівських урядовців в державній і самоуправній адміністрації. Основну чистку почав новий уряд також у таких вільних професіях як адвокатура, лікарі й журналісти. Роспорядки нового уряду обняли також все господарське життя. Жидам не вільно тримати нежидівської прислуги ні користуватися нежидівськими урядовцями або помічниками. Всі жидівські і марксистські часописи самі припинили своє видавання. Уряд розв'язав три ліві політичні партії — соціял-демократичну, дрібних хліборобів і мадярське селянське об'єднання. Одночасно уряд припинив існуючі обмеження яким досі підлягала в Мадярщині націонал-соціялістична партія. Після великодніх свят відбудеться засідання мадярського парляменту, на якому новий уряд з'ясує в цілості свою програму. Голова нового мадярського уряду вислав до Фюрера й Дуче телеграми зі запевненням про свою відданість ідеї співпраці, що об'єднує европейські народи.

Розчарування промовою Черчіля

Вже рік пройшов як голова англійського уряду Вінстон Черчіль промовляв у радіо. Минулого тижня він знову заговорив. Як завсіди так і тепер його промова не оправдала зацікавлення тих, що сподівалися почути щось нове й цікаве. Після звичайного огляду воєнних дій Черчіль спеціяльну подяку висловив провідникові сербських комуністичних банд Тітові, а опісля вже в безконечність звеличував Сталіна. Врешті голова англійського уряду заявив, що боротьбу на Тихому океані проти Японії Англія переказала Злученим Державам Північної Америки. Більша частина промови Черчіля була присвячена внутрішнім англійським справам. Черчіль обороняв себе і своїх міністрів перед критикою і обіцяв після війни широкі суспільні реформи. На закінчення Черчіль згадав про потребу зберегти сильні нерви, бо ще різні несподіванки чекають Англію, яка одної днини може також стати предметом важкої німецької атаки. Загально вражало в промові Черчіля те, що він дуже дбайливо обминав усі пекучі питання англійської закордонної політики, напр., справу польських кордонів, Атлантійської карти, відношення до совітів і т. д.

„В цій історичній боротьбі треба змобілізувати всі сили країни".

Мадярський уряд опублікував таку заяву:

„На східному боєвищі йдуть вирішальні бої, вислід яких визначуватиме долю Европи, а враз із тим і Мадярщини, на цілі століття. Це життєвий інтерес мадярської нації, щоб ця боротьба закінчилася перемогою над большевизмом, бо інакше наше національне існування попало б у велетенську небезпеку.

Цій смертельній небезпеці мадярська нація сама власними силами не може опертися, навіть і тоді, якщо б вона видала з себе в цьому гігантському змагу останки своєї сили. Перемогти большевизм і таким чином відвернути остаточну заглелу від Европи та від нашої власної голови, має змогу тільки наш могутній союзник, Фюрер Великонімецької держави, Адольф Гітлер, що його війська також за час дотеперішніх п'яти років війни дали доказ, що вони можуть довершувати надлюдських та невідомих в історії зусиль.

Наша країна знаходиться у вірному союзі та в традиційних приязних взаєминах з Великонімецькою державою. Через своїх геройських вояків вона бореться в цій накинутій нам історичній боротьбі також сьогодні пліч-о-пліч в давньому братерстві зброї проти спільного ворога. Успіх спільної справи та спільна боротьба безумовно вимагає, щоб мадярська нація по боці свого союзника взяла участь у цьому бою на життя і смерть, напружуючи свої сили, в бою, що визначає нашу долю.

На основі порозуміння, складеного в дусі історичної спільноти, що зв'язує Великонімеччину й Мадярщину, німецькі частини беруть участь в обороні нашої країни, так, як у Фінляндії та в інших країнах, щоб ми дружньо охороняли наші кордони, Европу та культурне людство, згідно зі спільними інтересами. В цій історичній боротьбі мусимо змобілізувати всі сили країни також на внутрішньому фронті. Зберегти стійкість та непохитність внутрішнього фронту в ці критичні часи — це національний обов'язок першої ваги, тим більше, що на жаль, в останніх часах внутрі країни знаходилися люди, щоправда у невеликій кількості, але люди дуже активні, які не могли зрозуміти ваги і близькости небезпеки, або не хотіли зрозуміти, і власне теперішній критичний момент вважали відповідним для того, щоб послабити внутрішню силу опору в країні, та знищити духову єдність нації. Вони підготовляли думку, що ми можемо залишитися поза цією боротьбою, яка буде вирішальна також для нашого майбутнього. Були навіть зусилля, свідомо спрямовані на послаблення оборонних сил нації. Своєю поведінкою вони не тільки послаблювали силу опору нації, але виставляли також на небезпеку національне існування, а то й честь Мадярщини. Якби їх зусилля були увінчалися успіхом, то нація була б засуджена на остаточну загладу, з якої не має вже воскресіння.

Проти такої поведінки та проти таких зусиль, новий уряд починає боротьбу, щоб, знищивши всі зародки розкладу, розбудити в нації віру в себе, зорганізувати її моральні й матеріяльні сили, та, підкреслюючи традиційні військові й мужні чесноти Мадярщини, змінити духа самооборони до найбільшої міри.

Прийнята в цих важких історичних годинах постанова мадярського уряду ставить за невідхильну заповідь, щоб всі здорові сили нації станули за нею. Треба зусиль всього хотіння, всього довір'я та всієї рішучости, щоб провідники країни могли запевнити успіх боротьби для самооборони нації. Це воля вірних мадярських громадян, воля регента королівської Мадярщини".

ВСЕ ДЛЯ БАТЬКІВЩИНИ

Міністер внутр. справ Словаччини Мах, передав словацькому пресов. бюрові заяву, в якій вказує, що час серйозний. Із усього, що зробиться і що не зробиться, мусить виходити ясно, що Словаччина свідома своєї відповідальности.

„Досі нас ще ніщо не заскочило, заявив міністер, і ми приготовилися так, щоб нас і в майбутньому ніщо не могло заскочити. Ми не допустимо до такої ситуації, яка розпорошує сили та яка могла б відвернути увагу на менше важливі справи. Треба бути свідомим, що перед воротами стоїть небезпека та що в звязку з цим виростають також більші обов'язки. У цих днях словацький народ принесе доказ, що він рішений пожертвувати все за волю своєї Батьківщини".

Щодо жидівського питання міністер заявив, що на основі заходів, що їх прийняв в останніх двох місяцях уряд, число жидів зменшилося до 8.000. Органи безпеки дістали наказ, підкреслив наприкінці міністер Мах, поступати енергійно і скоро не тільки проти жидів, але також проти всіх, що [illegible] спокій і порядок.

Ліси і лісова господарка

Ліси вкривали колись великі полоси української землі, що згодом перемінювалися в урожайніші поля та оселі. Винищення лісів в декотрих сторонах наших земель спричинило велику шкоду для сільських господарств. Околиці лісів мають більше атмосферних опадів, там управильнені дороги вітрів, зима має менше шкідливий вплив на посіви та саму будову ґрунтів. Де нема лісів і в околицях з теплішим підсонням, сонішні проміння висушують ґрунти, руйнують його будову, суцільність зернин землі зменшується і вітри розносять суху, випраглу землю по всіх усюдах. Звичайно творяться тоді летючі піски, які знищують плодовитість сумежних піль. Такі приклади наслідків винищення лісів бачимо в Америці, Дальмації та в нас в Галичині (частина Поділля).

На наших землях не було систематично проваджено лісової господарки, не було охорони лісів. Внаслідок грабіжної господарки і жидівської спекуляції залишилося по вирубі лісів дуже багато неужитків, що їх ніхто знову не залісноє. Тому з радістю треба повитати створення в Болехові першої лісової школи для українців. Тільки фахово вишколені люди зуміють своїм знанням причинитися до великого діла відбудови і розбудови лісів наших земель. Бо ліс має для нашого народу дуже велике значення — як поважне джерело сирівця для промислу, так і для сільських господарств. Раціонально плекані ліси, розумно ведена господарка вирубів за декілька літ підносе ужитковий стан наших лісів, уможливить розбудувати всебічно деревний промисл, управильнить вивіз, що у висліді піднесе добробут країни та її жителів.

Лісова школа повинна зацікавити нашу молодь, яка пильною працею і наукою повинна засвоювати знання лісництва. Крім цього і загал нашого селянства, розуміючи які користи приносить ліс для їхніх господарств, повинен повністю використовувати лісові дички для засаджування горбів, дебр та неужитків, щоб таким чином ці пустирі стали корисними ужитками. Треба також охороняти ліси перед безплановим диким вирубом та винищуванням молодих насаджень — виганяючи худобу пасти. Така охорона лісу лежить в інтересі самих селян.

Ліси відігравали велику ролю в Україні і таку ролю відіграватимуть також в майбутності. Тому потрібно нам цією ділянкою нашого народнього господарства поважніше як дотепер зацікавитися. Зокрема гуртки т-ва „Сільський Господар" почнині взяти на себе ще один обов'язок плекання лісів та заліснення неужитків. Тільки спільним зусиллям нашого загалу зможемо підняти українське лісівництво на належну висоту для добра країни і народу.

В. Б-о

НА ПРОВЕСНІ

Сніг і холод зимовий минули,
Гомінливі з'явились струмки.
По-весняному вже стрепенулись
І тополі й смереки стрункі.

Кілька днів пролетить непомітно,
Не впізнаєш вчорашніх алей —
Сад шумітиме, сад наш розквітне,
Іщебече в гаях соловей.

Юрій Балко.

В життєвім коловороті

Які б перешкоди на життєвому шляху не зустрічала людина, вона все ж намагається перебороти їх, вірячи в кінцевий успіх своїх змагань. Бо й справді, що є в світі витриваліше як людина, що сильніше за людину, яка своїм розумом і волею сягає у незнане і творить нові вартості, відкриває невідомі попередникам дива і працею свого розуму й своїх рук заставляє природу служити собі. Проте, незавжди це легко людині дається, бо в життєвому коловороті добро завжди чергується зі злом, дні радості з хвилинами суму, успіхи з невдачами а іноді особистою чи суспільною трагедією.

Все людське життя складається з боротьби за краще завтра і тільки людина, що виявиться тверда характером і незломна волею скоріше всіх переможе найтяжчі труднощі.Назпаки, зневірена людина навіть серед кращих обставин гине, бо такий уже закон життєвої боротьби.

Людська доля змінна, як, зрештою, і всі явища на землі. Після скаженого бурелому, що вириває з корінням слабі дерева, встає знову сонце і природа, ніби зітхнувши, виблискує новими ще яскравішими фарбами в сонячному промінні. Подібно і в житті людини — після лихої життєвої бурі приходять дні спокою і радости, хоч переборювати життєві хуртовини, очевидно, не завжди й легко. Як дерево мусить міцно триматися в час бурелому, щоб не впасти вирваному з корінням, так і людина в тяжкі хвилини мусить мати ще сильнішу волю до життя і гарт духа, навіть тоді, коли здавалося б що вже все втрачено і немає надії на краще. Недаремно ж у нашому народі говорять: „Не покуштуєш гіркого, не знаєш і солодкого". Правда, судьба людини залежить і від вищої сили, але на те на землі і є добро й зло, щоб людина стала нераз перед тяжким життєвим іспитом, витримала все лихо й зло але не зрадила віри в завіти Всевишнього. Тому-то до життєвої Правди веде не широка втоптана і безпечна дорога, а вузька стежка, повна тривог, несподіванок і лиха. Тільки той, хто пройде цією стежкою не як слабодухе створіння, а як справжній Муж, що розуміє по-справжньому і своє призначення, має право на світлі дні життя, в якому пануватиме Правда. Саме тому в тяжкі часи людина мусить напружити всю свою силу, щоб перебороти всі труднощі лихоліття, вірячи у прихід кращих днів, як здобуток наших зусиль, трудів і жертв.

Ч.

За тиждень Великдень...

Незадовго знов доведеться нам зустрічати велике свято — Великдень. Це ж уже квітна неділя. Святкуємо її на пам'ятку в'їзду Ісуса Христа в Єрусалим, коли то так радісно, зустрічали Його товпи народу, та кидали Йому під ноги пальмові галузки.

З цією квітною, чи як ще називають її — шутковою неділею, у нашого народу з давніх-давен зв'язані окремі святкування, повір'я га ворожби. В деяких місцевостях нашого краю в суботу ввечері перед квітною неділю, а в інших — у неділю на Богослуженні, священик посвячує галузки верби — т. зв. шутку. По виході з церкви люди вдаряють легко один одного цими галузками по плечах, приказуючи:

„Не я б'ю, верба б'є!
Від нині за тиждень Великдень"

А до того ще додають:

„Не вмирай, не вмирай,
Великодня дождидай,
От недалечко
Червоне яєчко!"

Посвяченій галузці верби надають люди великого значення й приписують їй навіть чудодійні властивості й силу. Тому дбайливо зберігають її цілий рік, кладучи найчастіше за образи, бо вірять, що лоза берегтиме хату та її мешканців перед всяким нещастям, злими вилами, чарами і т. п.

На селі свячену лозу кладуть також у стайні високо над жолобом, щоб вона берегла худобу від пошестей та хвороб.

Дуже часто разом з вербою дають святити мішечок із зерном (переважно ячменем) і це посвячене зерно дають потім їсти курям, щоб вони добре неслися; в околицях, де курей краде лисиця — вона не матиме до них доступу.

Часто після посвячення проковтують три вербні базьки на те, щоб цілий рік не хворіти; хто ж у Світлу неділю перед яйцем з'їсть кілька базьок, буде сильний та відпорний на всякі хвороби.

Дівчина, яка хоче вийти заміж, садить посвячену галузку верби в себе на городі та дбайливо підливає її, і як верба прийметься то ще цього року до дівчини завітають старости.

Щоб збіжжя гарно вродило, селяни затикають у Світлу неділю по одній галузці свяченої верби на чотирьох кінцях свого поля. На полі, де посіяний льон чим вища галузка, тим вищий буде льон.

Влітку підчас бурі з громами вірять, що дим зі спалених під кухнею кількох посвячених базьок має силу відігнати бурю, треба однак лише вважати, щоб базьки не загорілися ясним полум'ям, бо тоді, навпаки, ще чого доброго й в ту хату може вдарити грім.

Український народ вітає квітну неділю — останню в часі великого посту — з особливою урочистістю, забарвлюючи це святкування, як і інші свята, різними, давніми вже, звичаями й обрядами, що вносять багато гарних переживань в життя людини. З галузками посвяченої лози народ духом готується до великого весняного свята. Христове Воскресення несе нову надію людям, що йдуть шляхом важких змагань і терпінь. Квітна неділя — це передвісник близького Великодня, дня радости й оновлення в весні й вірі.

Г.

РЕМЕСЛО В ЯВОРОВІ

(*) Яворів — це центр домашнього деревного промислу. Живе там багато кваліфікованих столярів, токарів, різьбярів та інших деревних фахівців. Давніше славилися яворівські майстри своїми забавкарськими виробами, тепер яворівські робітні масово продукують штилі до лапат, топорища, держаки і т. і. Також і кошикарі виконують великі замовлення для війська й споріднених організацій.

Опірний пункт Броди

БОЇ ЗА ШЛЯХ ДО ЛЬВОВА

(ПК) Війна охопила вже й Броди. Вони стали тереном фронтових дій. Впродовж кількох годин вигляд їх церков, житлових будинків і площ перетворився в бурхливу картину міста, за яке йдуть бої. Від 20. березня Броди лежать у вогні совітських гармат і гранатометів. Броди горять. 18. березня комадант міста дістає наказ боронити Броди, як опірний пункт. Що сталося? Сильні ворожі війська, з району вилому на південний захід від Дубна, вдерлися аж до шляху Дубно—Львів, де їм вдалося, кидаючи безпощадно в бій переважаючі з'єднання танків, кавалерії і піхоти, заломити німецьку оборонну лінію. Таким чином большевики стоять ще тільки за яких 25 км. перед Бродами. Залога міста стоїть готова до оборони.

Большевики виступають в атаку одним панцерним корпусом, одним кавалерійським корпусом і чотирма стрілецькими дивізіями. Вже наступного дня вони пробралися на яких 12 км. до Бродів і зайняли місцевість Р. Один мостовий причілок здержує ворожу наваду. На схід від Р. ворог також натрапляв на запеклий спротив наших гренадирів. Один німецький панцерний поїзд з успіхом встрявав в бої. Зусилено большевицьку атаку, яка за допомогою поведених з найбільшою силою ударів мала їм промостити шлях до Бродів, а там і далі. 20 березня большевики роблять спробу обійти і замкнути Броди. В той час, як вони з незмінною запеклістю наскакують на мостовий причілок, сильні ворожі війська просуваються обабіч Бродів уперед і замикають від півночі і від сходу вихід із міста. Німецькі війська відбивають ці кліщі й шлях Броди—Суховоля знову відкритий. Німецький провід рахуючись переходить до плянових протиатак, які, очевидно, заміряють не тільки звести нівець окруження Бродів, але з яких виходить, що вони, крім своїх місцевих відтяжувальних ударів стоять у зв'язку з великими рухами для скріплення фронту в районі Бродів. Власні і ворожі атаки, передусім на північ і на схід від Бродів, чергуються між собою і мають змінний характер. Большевики зазнають дошкульних втрат. Противник сильний і безсумніву у наступних днях робитиме все можливе, щоб утруднити акції наших наступальних резерв. Але й німці мають щонайменше такі самі вигляди відбити їхні дальші небезпечні удари. Як-не-як сьогодні вже можна сказати, що широко задумана спроба большевиків поширити свій влім до нестримного прориву, розбилася.

Воєнний звітодавець
Август Гоппе

НОВА НІМЕЦЬКА ЗБРОЯ

Німецька преса помістила фотографії німецької зброї для поборювання танків і заборол, що називається „Голіят". Це малий віз з гусеницями, висотою тільки до колін, що його високовибухова розривна речовина спричиняє важкі знищення.

Голод і малярія в Єгипті. На засіданні єгипетського сенату, заатакував колишній президент ради міністрів, Сіррі Паша, єгипетський уряд за те, що в одній тільки області горішнього Єгипту померло з голоду і малярії 65.000 чоловік. Про це не було ніде жадної згадки.

Перше відзначення галицьких добровольців

ϟϟ ПК. На великому асфальтовому подвір'ї Підстаршинської Школи виструнчилась ціла сотня у три лави.

Підстаршини вирівнюють лави, але не роблять цього суворо, як звичайно. Вони навіть таємничо усміхаються і за тим усміхом відчувають добровольці якусь милу несподіванку.

Що це може бути? Їх цікавість зростає з кожною хвилиною.

В ту мить почувся приказ: — Струнко! — Право глянь!! — і всі очі звертаються в сторону дверей, з яких виходить командант сотні, штабовий підстаршина і старшина українець.

У штабового підстаршини в руках якісь папери.

Наближається вишкільний підстаршина з коробкою в руках...

— Спочинь! — наказує командант сотні. Він виступає на середину і починає говорити. Виразно звучать його слова, щиро й тепло. Командант любить свою сотню і йому справляє велику радість повідомити хлопців, що вони вже не звичайні стрільці, а старші стрільці. Цей аванс заслужили вони собі своєю бездоганною поведінкою й точним виконуванням приказів та доручень.

Вони знають, що навіть цей найнижчий підстаршинський ступінь не дістається легко в зброї ϟϟ, що на нього треба собі заслужити наполегливою працею. Але це відзначення не повинно послаблювати їхньої енергії, навпаки, вони ще більш пильно повинні вивчати воєнне ремесло, зброю і воєнну тактику, щоб дослужитися до ще більшого відзначення: Ступня підстаршини. Для тих, яких не іменовано сьогодні старшими стрільцями, — ця подія повинна стати товчком до того, щоб дорівняти своїм товаришам вишколу.

Після промови команданта, штабовий підстаршина відчитує голосно прізвища авансуючих. Прочитані виступають з ряду і підходять до команданта, який стискає кожному руку, бажаючи дальших успіхів.

Вишкільний підстаршина вручає кожному круглий кусок матерії з причіпленою до нього срібною чотирикутньою зіркою. Гратулює стрільцям також український старшина. Він також щиро радіє відзначенням своїх земляків.

Після збірки добровольці відбирають з військової канцелярії свої військові книжечки і з гордістю відчитують: стрільця Н. . . . підвищується до ступня старшого стрільця.

І це є для них найкращою нагородою за довгі й важкі труди вишколу.

ϟϟ Воєнний звітодавець
Володимир Заворотюк.

Які вигляди на врожай в цьому році

В цьому році зима була досить легкою, з невеликими сніговими опадами. Весна припізнилася, вона дуже холодна й суха. Це матиме свій вплив на сходи весняних засівів та на розвиток озимини. Насіння до свойого викільчення і росту необхідно потребує мінімум тепла та вогкости. Якщо такого мінімуму не буде у свій час, це сильно понизило б відсоток викільчуючих рослинок та загамувало б їхній ріст.

Легка, малосніжна зима та суха, хоч і холодна весна сприяють поширенню шкідників, зокрема мишей. Також треба числитися з можливістю масової появи садових та городних шкідників комах та гусениць. Вже восени м. р. наспівали вістки про язву мишей на озимих засівах та на конюшиниськах. Ця язва з весною може значно поширитися на сусідні терени.

Природа дуже химерна і від її примх вповні залежна праця хлібороба. Всежтаки хлібороб може запобігати до деякої міри шкодам спричиненими природою, або їх значно послаблювати. Щоб зібрати після можливости найвищі врожаї, треба без проволоки як тільки прийде змога взятися до праці в полі, виконати усі полеві роботи. Якщо з весною оремо ґрунти, то оремо на ширину борін і негайно скородимо заоране а опісля далі оремо. Інакше пропаде багато вогкости і витворяться груди. При цьому треба заощаджувати природну вогкість в ґрунті через відповідний обробіток. Це особливо важне на менше суцільних, легких ґрунтах. Необхідно також застосувати відповідні сівозміни для даної околиці, з узглядненням посушливого часу, добираючи відповідні для ґрунтових умовин роди і сорти рослин. Також дорідність зерна і взагалі старанний добір насіння має велике значення на кільчення і ріст окремих с.-г. рослин. Таке насіння треба обов'язково протроювати. В цьому нашим господарям допоможуть аґрономи та господарські керманичі.

Для забезпечення збору врожаїв треба повести боротьбу зі шкідниками. Це є одним з головних завдань гуртків т-ва „Сільський Господар".

Помимо спізненої весни всежтаки можна сподіватися добрих врожаїв, якщо тільки будуть дотримані аґротехнічні заходи. Озимина повинна вийти добре, з ярих дещо слабші врожаї будуть мати ячмені та овес. Потерпить збір вчасної городовини, яка особливо вимагає багато тепла, сонця і вогкости. Збір садовини, якщо не прийдуть несподівані пізні приморозки в часі цвіту повинен випасти також вище середнього. Натомість також в цьому році будуть слабі медозбори. Пізня, холодна весна бджолам не сприяє. Треба приспішити розподіл цукру, щоб рятувати їні перед загибіллю.

(вб)

Вибух Везувія

В південній частині Італії вибухнув недавно одинокий чинний ще на европейському суходолі вулкан— Везувій. Теперішній його вибух найбільший від 1906 р.

Везувій лежить в південній частині Італії в 12 км. на схід від Неаполю. Висота гори Везувія понад 1000 метрів. У вершку гори, як у кожному вулкані є кратер (отвір), крізь який наслідком тиску газів, і спалювання внутрі гори — виходить т. зв. лява— тобто вогнисто-плинна маса. Температура ляви доходить до більше 1000 ступнів тепла.

Деякі роди застиглої ляви, підлягають атмосферним впливам, вітріють та перетворюються з часом в добру родючу землю. І власне таким врожайним ґрунтом покриті узбіччя Везувія, що зарослі буйною рістнею та засаджені багатьома винницями. Ще нижче, на долах — в підніжжі гори — розкинені численні людські оселі.

Теперішній несподіваний вибух Везувія позбавив життя 2.000 людей, а крім того близько п'ятдесят тисяч осіб опинилося без даху над головою. Декілька місцевостей коло Везувія треба було евакуувати. Лява посувалася щогодини на 200 м. вперед.

Попіл з Везувія, який виходив з кратеру — підносився аж до трьох тисяч метрів вгору, і, опадаючи з вогкістю, що її приносять зі собою хмари, перемінювався на подібну до болота масу. Ця грязюка, спричиняла навіть перерву в русі та великі шкоди на полях.

Верства попелу в околиці міста Помпеїв сягала висоти двох метрів, так, що рух в тому місті сильно утруднений.

В останніх днях вибух Везувія зменшився, але густий дощ попелу ще падає далі. (—к)

С. ЯВІР.

Подарунок на іменини
(Оповідання бувшого колгоспника)

Було це, як сьогодні пам'ятаю, двадцять першого липня, вдень мого янгола-хранителя, Святого Прокопія. Мене, бачте, теж Прокопом нарекли, як христили. Прокинувся я вдосвіта, наче хто мене в бік штурхонув. Протер очі — аж біля мене стоїть Тетяна, жінка моя, з дітьми — четверо їх у нас. Обступили вони мене та й зачали за вуха скубти... Добре таки нам'яли! І все примовляють: — Поздоров, Боже, на многі літа! А Тетяна пригорнула мене, як бувало замолоду. І так хороше мені на серці стало, наче сонце мене пригріло. Устав я, вмився, сорочку білу в хрещиках надів (Тетяна ще дівкою вишивала), Богові помолився. Потім снідати сіли.

— Оце вже тобі, Прокопе, мабуть, чи не сорок минуло? — жінка до мене.

— Еге ж, кажу їй, так і є. Вже сорок пасок за свій вік з'їв.

А вона усміхнулась: — Ой, як же швидко час летить! Наче недавно ще ми з тобою до вінця йшли, а вже аж п'ятнадцять літ убігло!

Потім сумно додала: — От сьогодні свята неділя, і іменинник у хаті, а треба до колгоспу на дурну роботу йти. Вчора голова приказував, щоб усі в полі були. Стахановські жнива зайшли...

— Ні, відказав я жінці, сьогодні в поле не підемо. Будемо святкувати. Я вчора в бригадира відпросився. Ти, Тетянко, роздобудь десь з літру горілки. Гриця, брата мого, з Санькою покличемо, та й вип'ємо по чарці, погомонимо по-сімейному. Обіцяв і бригадир нам прийти до обіді.

— Як гулять, то й гулять. Я швиденько й обід зварю, — сказала мені на те Тетяна і заходилася коло печі.

Вийшов я з хати, сів на призьбі проти сонечка та й задумався. Згадав літа свої молодії — як тоді іменини з усім товариством парубоцьким справляв. Найперше було: піти всією родиною до церкви, відправити акафиста своєму святому, чиє ім'я носиш, потім молебень за здоров'я — своє і всіх родичів. Тоді вже, бувало, й погуляємо добре! А тепер... І звів я очі свої на церкви нашу сільську: Стоїть вона, бідна, обдерта, невибілена — на комору її совіти повернули, збіжжя зсипають...

Про бідування своє колгоспівське думаю, золоту старовину згадую. Коли як гукне хтось: — Дядьку Прокопе! Я аж кинувся з несподіванки.

Підходить до мене виконавець сільсовіта, якийсь папірець мені до рук тиче: — Оце вам „сиклітар" казав дати. Ще й розпишіться, що одержали.

Я розписався.

— А тепер бувайте!

Розгорнув я папірець, беруся читати. А читати, я добре тямлю: Земську школу ще за царя пройшов. Читаю: „Судвиконавець шполянського нарсуду, восьмої дільниці, пропонує громадянинові Перепілці Прокопові з села Лозоватки негайно з'явитися до його камери в місто Шполу в справі одержання виконавчого листа на сплату аліментів громадянці Ганні Шерстюковій згідно з вироком нарсуду..."

В очах мені спершу потемніло, а потім усе навколо неначе закрутилося й попливло: І тополі, і клуня, і призьба, і я сам, немов кудись у провалля пірнув...

Не знаю, як уже ввійшов я в хату. А Тетяна до мене: — Ну й чого ото ти такий стурбований. Що воно за знак?

Я тоді їй: — Ось на почитай, жіночко люба, який подарунок мені на іменини прислано!

Вона довго вертіли ту „бамажку", бачу, не вчитає. Та й не диво: Я ж таки земську школу пройшов, а вона тільки в паршивому „лікнені" була. Отож і зачав я їй переказувати, що там пишеться. Дивлюсь, моя Тетяна на лиці зблідла, а далі як заплаче...

— І чого голосиш? — кажу їй. — Я ж нівчому не винен. Ти ж подумай своєю головою: Коли мені було оті триклятї „ліменти" заробляти, як я, відколи ми побралися, і здому нікуди не відходив. Та й своїх он четверо яких „ліментів" бігає!..

Ясне діло, іменин своїх мені не судилося відгуляти.

В понеділок, ще темно було надворі, я вже виряджався до міста. Прийшов, розпитався людей, де нарсуд той є. Справили мене до судвиконавця. Такий із себе показний, літній уже чоловік. Уклонився я йому. Розказую — ось яка, мовляв, мені притичина трапилась. Сном і духом не знаю, відать не відаю, звідки взялася отака халепа на мою голову. А він, бісів син, єхидно так усміхнувся та й каже:

— Усі ви, граждани, так — накапостите, а тоді: Моя хата скраю... Гані манету, браток, бо прийду все майно опишу!

Прочитав мені вирок. Лишенько моє! Що я почув! У мене, Прокопа Перепілки, є молоденька жінка, яку я вже чотири роки тому покинув з малою дитиною. А через те суд ухвалив стягти з мене аліменти на утримання дитини за чотири роки зразу і далі — поки дитині шіснадцять літ вийде.

Я зомлів. Спасибі, виконавець води склянку подав.

Камфора

Розрізняємо два роди камфори: Природну камфору, що її добувають з деяких рослин, головно з камфорного лавра, і штучну т. зв. синтетичну камфору, яку штучно виготовляють у спеціяльних фабриках із терпентини.

Найбільшу продукцію природної камфори на світі має Японія; добувають камфору в дуже простий спосіб перепускаючи через лаврові тріски (гиблівки) гарячу пару. Зі 100 кілограмів трісок дістають п'ять кілограмів камфори. В старих пнях камфорного лавра виступає часто вже чиста камфора в формі кристалів.

Штучної камфори найбільше на світі продукує Німеччина. Продають її звичайно в порошку або в кусниках, що мають форму шестистінної кістки.

Камфора це дуже важний і часто вживаний васерцевий лік. У формі впорскувань лікарі часто вживають камфори для скріплення ослабленого серця, круження крови й ослабленого віддиху. Є вона добрим ліком і для лікування запалення легенів. Як камфорного спирту вживають її при ревматизмі, нервоболях, звихненнях, а в формі масти для лікування відмороженъ, при опухах і т. і. Камфори вживали теж для бальзамування, законсервування тіла померлих людей.

Камфора потрібна для виготовлення целюльоїду, з якого роблять тепер багато різних предметів (гребені, підставки на мило, зубні щіточки, дитячі іграшки і т. п.). Має вона застосування і в технічних виробах, без неї годі обійтися також і при виробі бездимного пороху, штучних вогнів — фаерверків, лякерів, а також фабрикатів, що мають завдання охоронити деякі докучливі чи шкідливі комахи, напр., молі.

Коли камфору запалити, то вона горить полум'ям, що дає багато сильного копоту. Цей копот — сажу вживають як складову частину для виробу тушів (спеціяльного чорнила-фарби до рисунків).

(Ю. Т.)

Українська гімназія в Холмі

На Холмщині й Підляшші до 1939 р. ціле шкільництво було виключно польське. Польська влада не дозволила на існування ні одної приватної народної школи, бо польська народня школа мала причинитися в першу чергу до ополячення місцевого українського населення. Влада не допускала українську молодь Холмщини до середніх, загальноосвітніх і фахових шкіл, щоб у цей спосіб не допустити до витворення місцевої української інтеліґенції і українських фахівців. Зміна прийшла тут у жовтні 1939 р. з приходом німецької влади. Тоді віджила і зорганізувалася на народних основах Православна Церква і одержала назад багато загарбаних церков, між ними і собор у Холмі. В українських селах відкрито українські народні, а по містах фахові школи. В Холмі створено з днем 1. вересня 1940 р. клясичну державну гімназію з українською мовою навчання, у вересні 1942 р. державну українську учительську семінарію в Грубешеві, а в травні 1943 р. українську духовну семінарію в Холмі для освіти й виховання кандидатів на українське православне духовенство.

Велике значення для культурного розвою Холмщини й Підляшшя має в першу чергу українська гімназія з Холмі з латинською і грецькою мовами, як обов'язковими предметами науки. Основано її відразу з усіми восьми клясами, до чого в значній мірі причинилися ведені перед тим проф. д-ром Василем Вовком кількамісячні гімназійні курси в Холмі і такі ж курси в Белзі та Володаві. Першим директором гімназії в Холмі був проф. Михайло Біляк, теперішній шкільний візитатор у Львові (від вересня 1940 р. до жовтня 1941 р.); від жовтня 1941 р. директором холмської гімназії є проф. Теодосій Ставничий. Досі відбулося у цій гімназії 5 матуральних іспитів, перший у грудні 1940 для курсантів, а опісля 4 звичайні. Останній матуральний іспит у холмській гімназії під проводом д-ра Гасселіха зі Львова, д-ра Кіндлера з Люблина і дир. Ставничого відбувся в днях 21. і 22 лютого 1944. Вислід цих матуральних іспитів був проголошений у ч. 13 „Холмської Землі".

С. Б.

Розвій механізації столярських закладів у Г. Г.

(*) Столярні в Генеральній Губ.— це в основному малі заклади. Приблизно 70 відс. закладів виконує свої праці ручно. Мало таких закладів, що займають у себе 10 і більше робітників. Заклади з механічним устаткуванням уявляють собою дуже різнородну картину. Дуже небагато є столярень з модерним механічним устаткуванням.

Слаба механізація столярень датується ще з-перед війни. Тодішня влада обмежувала привіз машин, які рухаються електрикою, щоб дати поштовх до розвою власного електротехнічного промислу.

Також столярське приладдя дуже примітивне. Столярські столи виробляли дуже часто колодні, майже всі столярські прилади вимагають відно ви й модернізації. Тому союз цехів деревного ремесла поставив собі за завдання змодернізувати столярські заклади шляхом механізації. Засобом до цієї мети мають бути електричні машини й прилади. Щоб допомогти в цьому столярам влаштовують передусім курси, що на них майстри познайомляться з раціональною обрібкою дерева. Ремісича влада вможливлює дешево набути електричні машини, потрібне знаряддя й прилади. Механізація столярень веде з одного боку до швидкого переведення замовлень, з другого ж до меншого зужиття сировини й робочої сили.

ВІД 3. КВІТНЯ ЛІТНІЙ ЧАС

Згідно з розпорядженням в цілій Генеральній Губернії дня 3. квітня 1944 р. о 2-ій годині почався знову літній час. У цю пору всі прилюдні годинники переставлено на одну годину, тобто пересунено з години другої на третю.

НОВИНКИ

Всі Голови Українських Допомогових Комітетів, що опустили терен своєї діяльности, повинні в якнайкоротшому часі виготовити письмовий звіт, де точно треба подати, як зліквідовано їх УДК і Делеґатури, куди перенесено матеріяльні цінності та хто ними завідує. З цим звітом зобов'язую всіх Голов УДК особисто явитися в мене у Кракові, вул. Зелена 26/5. Провідник Українського Центрального Комітету, проф. д-р **Володимир Кубійович.**

Подаємо до відома всім Українським Допомоговим Комітетам та Делеґатурам, як рівнож українському громадянству, що всю кореспонденцію до Українського Центрального Комітету слід слати на адресу: **Український Центральний Комітет Krakau, Grünestr. Nr. 26.**

Великодні ферії в українських школах. У цьому році великодні ферії в українських школах Ген. Губернії почнинаються 12. квітня і триватимуть до 24 квітня.

Подружній вік у Румунії. В Румунії устійнено подружній вік для мужчин 19 літ(дотепер 18), для жінок замість 15 літ, як було досі, — 18. Ця границя віку була дотепер уже в Семигороді і Банаті, на підставі старого австрійського закону.

Повінь залила болгарське місто. Північно-болгарське місто Базарджік залила повінь. Ріка Маріца і її притока Топольниця залили частину міста. Повінь пошкодила важко поверх 350 будинків.

Народилися п'ятернята. Дружина італійця Ділідженті, яка живе в аргентинській місцевості Бельграно, породила 5 здорових дітей. Та сама жінка давнише привела вже була на світ трійняки.

Великий пісковий ураган. Один з найбільших піскових ураганів перервав недавно всі сполучення між Єгиптом і Палестиною. В Синайській пустині застряв один потяг і англійські летуни мусіли скидати на легкопадах харчі для пасажирів та обслуги. Рейки присипані шаром піску завгрубшки в 3 м.

Опритомнівши, почав я йому доводити, що це помилка. Не помогло. Нічого, каже, не можу вдіяти, суд присудив — плати 3 квит!

Раптом мені в голову думка шибнула.

— А скажіть, будьте ласкаві, де вона живе, ця громадянка? — питаю.

— Це не дуже далеко, кілометрів з п'ять звідси буде. Вона працює в молочарському совхозі.

Вийшов я з суду і відразу ж пішки почвалав на побачення до своєї нової „жіночки".

Сонце вже зайшло, коли я до того совхоза дочхався. Увійшов на подвір'я: Бачу, біля комори вештаються дівчата. Підходжу до них, вітаюся.

— Де тут Ганна Шеретюкова находиться? — питаю. Я цікавістю оглядають мене. А одна, білява, моторненька така й каже: — Ви, часом, чи не муж її? Там і дитятко малесеньке, чисто на вас схоже — як виплюне!

Ніби морозом сипнуло мені поза шкурою, а в ногах чую, судороги смикають... Все ж опанував себе, пішов до барака, де жила Ганна.

Біля дверей у корридорі двоє діток бавилося. — Котре ж з їх, думаю, „моє"?

В кімнаті, куди я зайшов, за столом сиділа молода, симпатична жінка.

— Ви Ганна Шеретюкова?

— Я, каже, і здивовано дивиться на мене.

Вирішив я пробоєм іти.

— Ви мене знаєте? — питаю руба.

— Ні, вперше бачу вас.

У мене наче камінь одліг од серця. Розповів я їй пощирості, яка то оказія мені приключилася. Ганна співчутливо вислухала мене і своїм горем поділилися. Правда, чоловік покинув її з дитиною на призволяще.

В хату вбігла мала гарненька дівчинка. — Ось вона, моя Гиря! — сказала Ганна, цілуючи дитя. І оповідала далі: Чоловік десь ховається, а їй тяжко жити з дитиною, заробіток малий, довелося до суду вдатися.

— Як же ваш чоловік називався? — спитав я Ганну.

— Трохим Перепічка.

— А я, кажу їй, Прокіп Перепілка. Виявилося, що то судовий секретар поплутав: Якогось мерзотника Перепічку на Перепілку перевернув.

Хвалити Бога, що на цьому скінчилося, бо часто бувало й гірше. Люди розказували, та навіть і в газетах іноді писалося, що через отакі „помилки" дехто й до тюрми потрапляв. Цур їм, пек, тим порядкам — хай вони западуться на

Китиця фіялок

Помер славетний мистець і його душа пішла до неба. Назустріч їй вийшов ангел. Побачивши його впала душа навколішки і простягла руки.

— Встань, — сказав ангел — так не можна являтися перед Предвічним! Хто хоче дістатися до неба, мусить мати вінець, прикрашений ще за життя золотом, жемчугами й самоцвітами. Іди на землю і шукай!

І вернулася душа померлого на землю, до мешкання, в якім ще спочивало її тіло. Багато вінців зложено при померлім тілі, та їх не могла душа мистця забрати у вічність — блаженних не вінчають ві'ялі квіти. В головах побачила душа накриту чорним сукном скрипку, якою покійний за свого життя добув на концертах мистецьку славу. Але тепер і вона йому вже непотрібна...

Довго душа роздумувала, що забрати з землі перед Престол Всевишнього, та так і не найшла нічого.

Нараз відчинилися двері і увійшов малий, убогий хлопчина. Приступив тихцем, на пальчиках, — і до гарних вітів квітів докинув маленьку китичку фіялок. Покропив померлого свяченою водою, проказав Отченаш і тихенько вийшов.

Душа пригадала собі, що це був хлопчина, який мешкав з матір'ю в сутеринах. Обоє вони попали раз у велику нужду і відважилися просити в славетного мистця помочі. Він поміг їм, бо й не так тяжко було це зробити. Душа пригадала собі тепер докладно, як тоді мати й дитина зі сльозами радости сказали: „Хай Бог заплатить!" Вона тепер, як тоді відповіла: „Боже благослови!" Все це їй пригадалось саме тепер.

Зараз,однак,подумала біла душа: Китичка фіялок — що мені робити з нею? Чи придасться вона мені на Божім суді?

Нараз щось заблищало. Друзі мистця принесли вінець зі щирозолотих листків, а на кожнім з них вирізаний рік, день і назва міста, де мистець виступав та добував для себе славу.

— „Золото, — закликала голосно душа, — золото! Тепер вже можу стати перед Предвічним і принести золото до небесного вітця".

Нарвала повні пригорщі золотих листків і полетіла з поспіхом до вічних воріт.

Там стояв ангел і дожидав її. Узяв золоті листки з рук розрадуваної душі і диво — в руках ангела кожний листок топився в світлі вічности і спадав на землю краплинами води.

Здригнулася нещасна душа і відчула, що знову стоїть з порожніми руками перед брамою вічности.

Місто шевців і кушнірів

11км. на схід від Станиславова лежить містечко Тисьмениця, віддавна знане із своїх шевських і кушнірських виробів.

Про багатство ремісничих цехів в минулому свідчить переказ про молдавського господаря, що посилав послів до тисьменицьких ремісників позичати гроші. Про заможність ремісництва говорять також старі великі міщанські хати, т. зв. вірменські, а також кількість святинь. На приблизно 7.000 мешканців є у Тисьмениці 3 гр.-кат. церкви, рим.-кат. костел і вірменська церква.

Тисьмениця багато старша як Станиславів. Пам'ятає татарські часи, була кілька разів зруйнована і за переказом теперішнє містечко лежить вже на п'ятому місці. Вигідне положення, на розгалуженні великого торговельного тракту зі Львова на Угорщину і Молдавію, спріяло розвиткові ремесла. В минулому вироби тисьменицьких майстрів були знані далеко за кордонами краю. Спосіб виробництва був патріярхально-цеховий. Майстер з челядниками й учнями творили виробничу родину, що в ній майстер правив за батька. До першої світової війни трималися ще міцно святкування цехових свят, між якими характерне одне, т. зв. „сороковусте", що його святкувалося у великий піст і було присвячене пам'яті всіх померших членів цеху. Перша світова війна принесла зміни в ремісничому житті. Появилися фабрики виробу шкір. Не сила було ремісникам боротися з чужим капіталом. Поволі самостійні ремісники перейшли до фабрик за робітників.

ТІЛОВИХОВАННЯ І СПОРТ

УСК. „БУГ" У ХОЛМІ

УСК. „Буг" у Холмі є одним із перших спортових товариств на Холмщині. Основано його 27. липня 1942 р. з ініціятиви місцевого УДК і заходами дир. СУК у Холмі, І. Лютого. Спочатку клюб плекав лише копаний м'яч і нараховував 60 членів. У 1943 р. „Буг" гуртує вже 264 члени, з чого 224 чоловіки та 40 жінок. Тіловиховна діяльність поширюється на дальші ділянки: відбиванку, легку атлетику, відзнаку фізичної справности, столову ситківку, бокс, приладівку та шахи. В 1943 р. клюб мав 10.861 зол. прибутків і стільки ж само витрат. Великою перешкодою в праці є брак власної домівки, руховіща та спортового майдану. Головою клюбу є дир. І. Лютий, заст. голови полк. Крат і проф. Форостенко, скарбник Вертелецький, господар д-р Погорецький і Григорович, секретар Давігаївна. Тіловиховна діяльність у 1943 р. представлялася так:

Копаний м'яч. Ланка коп. м'яча гуртує 38 членів. Із розіграних 16 змагань виграла 9, програла 4 і звела в нічию 3. Відношення воріт 42:32 в корист „Бугу". Змагаючись за вхід до кола першунів, перша дружина здобула першенство холмської области. У змаганнях за чашу закваліфікувався „Буг" до четвертьфінальної гри із „Силою" у Львові, одначе вона через транспортові труднощі не відбулася.

Відбиванка. Були чотири змагання, в тому два виграні.

Легкоатлетика. Ланка легкої атлетики нараховувала 188 членів. Вона в 1943 р. поставила перші кроки, тому й великими успіхами не могла похвалитись. Ланка брала участь у серпні в легкоатлетичному тризмагу в Грубешеві. На краєвих змаганнях у Львові стартувало 8 змагунів, з яких Білий здобув у меті булавкою третє місце осягом 57,94 м.

Відзнака фізичної справности. Переведено дві проби, у висліді яких 145 осіб здобуло відзнаку фізичної справности. В цій ділянці „Буг" висунувся на перше місце між іншими товариствами.

Шахи. Одна з найактивніших ланок. Гуртує 31 члена. Розіграно 2 внутрішньо-кваліфікаційні розіграви. У грудні переведено осінній турнір при участі 16 шахістів. У червні відбулася симультанка д-ра О. Шумського на 14 шахівницях. У рамках шахових дружинових першенств розіграно три змагання. В грудні зорганізовано в Холмі 4-денний шаховий турнір за першенство Холмщини.

Столова ситківка. Розіграно в рамках дружинових першенств двоє змагань із „Червенем" з Грубешева.

Бокс, приладівка і плавання. Ланка боксу ставить перші кроки. Провід клюбу вислав на курс свого представника і сподіється в новому році цю галузь більше оживити. Для приладівки закуплено поручню. Провід плянує зорганізувати ланку плавання і робить заходи в справі дозволу користуватися німецькою плавальнею в Холмі.

Змагова справність. У 1943 р. клюб відбув 28 спортових імпрез: у Холмі, Грубешеві, Володаві, Сокалі та Львові. Завдяки масовій акції в ділянці відзнаки фізичної справности, клюб осягнув у змаговій справности 1943 р. 919 точок, що позволило йому зайняти 5-те місце в групі Край та здобути грошеву нагороду Реферетури Тіловиховання УЦК в квоті 1000 зол. Провід клюбу осягнув до деякої міри ціль, яку собі поставив, а саме поширення українського спорту на Холмщині. У висліді його заснованню з ініціятиви клюбу такі нові спортові товариства: „Богун" у Володаві та „Підляшак" у Білій Підляській.

Міт

Пильно глянув на неї ангел і сказав:

— Вертайся ще раз на землю і глянь, чи не найдеш чого кращого!

Нещасна душа вернулася вдруге на землю.

Свою кімнату застала пустою. Її тіло вже поховали.

Величава обстанова, тяжкі килими, шовкові занавіси, бронза, неоцінимі малюнки і гафти щезли. Про все те сперечалися тепер спадкоємці. Лиш у куті кімнати лежала мала китичка фіялок. На ній блестіли ще краплини свяченої води. Хтось кинув її в куток, бо кому вона тепер потрібна?

Цю китичку взяла нещасна душа зі собою і вернулася до небесної брами.

Знову дожидав її ангел. Поволі, покірно схиливши голову, наблизилась до нього душа і сказала:

— Глянь, ось усе, що я найшла ще на землі з мого майна!

Ангел узяв китичку і тримав її хвилину в сяючих проміннях вічности. Нараз сталося щось дивне. З квітів утворилася лента, а на ній золотими літерами засяли слова „Боже благослови!" Лента зникла, але натомість галузочки сплелися у вінець, дрібні квіточки замінилися в щире золото, а краплини свяченої води стали блискучими діямантами.

Ангел відчинив небесні ворота і завів душу мистця до Престолу Предвічного, де ніхто не може явитися з порожніми руками.

о. Степан Ковалів

УПРАВА СОЇ В ГЕН. ГУБЕРНІЇ

(*) Соя має в собі великий відсоток білка. Вона була знана на европейських ринках ще на початку 20 сторіччя. Ця рослина походить із Манджурії, тим то теперішня війна відтяла її доставу. На азійському сході, в Японії та Китаї, соя — це, після рижу, головна пожива населення. Азійські народи, що, як відомо відживляються дуже одностайно, переважно рижом, без сої були б нездатні до інтенсивної фізичної праці.

В Европі швидко оцінили прикмети цієї рослини. Незабаром повстали тут плянтації сої, які плянують заложити також у Генеральній Губернії, де найбільше для управи сої підходить Галичина. Вправді у нас поширилася управа ріпаку, але вона пов'язана з доволі великим риском, тим то плянтації сої покликані відограти важну ролю в продукції товщу.

ПЕРЕНЕСЕННЯ РЕМІСНИЧОГО УЧНЯ

(*) Трапляються випадки, що власник ремісничого варстату, який має право вишколювати учнів, не виконує якслід своїх обов'язків. В приписах про вишкіл ремісничих учнів немає окремих постанов щодо цього чи в такому випадку учень може змінити вишкільний варстат, але з цілости приписів випливає, що в обоснованих випадках така зміна можлива. Якщо зайде потреба, треба звернутися до територіяльно приналежного обласного ремісничого відділу, а ця установа, розглянувши справу та ствердивши конечність зміни вишкільного варстату, перешле відповідне внесення до Уряду Праці. Учневі, який переходить до іншого майстра зараховують час навчання в попередньому варстаті.

Поширюйте „Холмську Землю"

Горобці — шкідники

(*) Всі городники й хлібороби знають, що горобець приносить більше шкоди, ніж користи. Досить пригадати, що він нищить молоді гони овочевих дерев і кущів, видзьобує свіжо засіяне насіння городини, як от гороху, чи квасолі. Горобці роздзьобують молоді стручки гороху і насінні мішочки квітів та городини в годівлях насіння. Горобець нищить хліборобові молоді засіви, спіле збіжжя, визбирує зерно для курей. Загально кажучи, горобець шкодить розвоєві рослин і помітно обнижує збір.

Наукові досліди гороб'ячих шлунків і волів виказали, що горобець живиться в основному пшеницею, картоплею, ячменем, вівсом і маком. На 197 прослідженних горобців тільки в одного знайдено гусеницю. Взимку горобці з'їдають пуп'янки овочевих дерев — це приносить садівникам великі втрати. Природничі досліди виявили, що горобці ловлять комах тільки для своїх малих і то тільки в перших п'яти днях життя. Пізніше малий горобець з'їдає збіжжя, картоплю і взагалі все інше — тільки не комахи й не гусениці. Тим то й мусимо закинути свій сантимент для сірої пташки. Де тільки можна, треба нищити горобячі гнізда й яйця.

СІЛЬ В ЩОДЕННІЙ ГІГІЄНІ

Сіль у домашньому господарстві знаємо як приправу до страви, але мало відоме її застосування у гігієні зубів. Тимчасом сіль являється добрим, гігієнічним і зовсім нешкідливим засобом при чищенні зубів і ротової ями. У щоденному вжитку до полокання уст і горла сіль безконкуренційна. Як консерваційний та протигнильний засіб сіль має застосування в медицині й косметиці. До чищення зубів можемо вживати як дешевий і добрий засіб крейду з м'ятковим запахом, додавши до цього порошка на сто гр. ложечку солі. Зразу солоний смак порошку, при полосканні буде неприємний, але згодом звикнемо до нього. Такий порошок має запобігаючу й лікувальну вартість.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: "Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: "Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79.